

Jāņa Siliņa atziņas par Latvijas amatierteātru iestudējumu skati "Gada izrāde 2020".

Skate notika labā organizatoriskā līmenī, un iespēja lielāko vairumu uzvedumu skatīties amatierteātru mītnes vietā ir pozitīvi vērtējama. Sarunas pēc izrādēm ar katras konkrētās izrādes režisoru (dažreiz arī ar visu ansambli) bija vērtīgas. Izņemot dažas, kurās, jau pat nesākot pārrunas, bija saprotams, ka iestudētājs žūrijas dalībnieku viedokļiem (saprotams, ka kritiskajiem) nepiekrītīs un tos noraidīs.

Dramaturģiskā materiāla izvēle šajā skatē bija gandrīz laba. Kāpēc gandrīz? Jo diemžēl tika piedāvāti arī "apšaubāmas izcelsmes" vietējo rakstītāju sacerējumi vai pašu izrāžu veidotāju teksti, "skeči" un citu autoru darbu pārveidojumi (apšaubāmas lokalizācijas). Tas lika uzdot jautājumu, kāpēc dalībnieki piekrīt darboties ar šādu materiālu? Kāpēc skatītājiem tas būtu jāredz? (Kā – Tomes amatierteātrī "Poga", Cēsu teātrī, Mālpils amatierteātrī "Vēji", ansambli "Dzīvais Rīgas teātris", Inčukalna amatierteātrī). Arī Brocēnu teātra piedāvājums bija viduvējs, lai gan ar potenciālu, ja vien izrādes veidotāja vairāk uzticētos saviem teātra dalībniekiem un viņu radošajām iespējām.

Iepriecināja, ka skatē bija G. Priedes lugas "Zilā" laikmetīga interpretācija Tērvetes amatierteātrī "Trīne" (rež. Dzintra Zimaiša), A. Čehova lugas "Lācis" psiholoģiski smalka kamerizrāde (Valkas pilsētas teātris, rež. Aivars Ikšelis), oriģināla, bet reizē arī vienkārša un psiholoģiski iedarbīga divu aktieru saspēle P. Dūlija, V. Holcmanes "Līmlapiņās" ("Kādas laulības piezīmes") Lapmežciema amatierteātrī (rež. Andris Morkāns).

Vērtīgi, mākslinieciski pilnskanīgi un aktieru "izdzīvoti" bija divi Ausekļa Limbažu teātra uzvedumi: H. Millers "Klusa nakts" (rež. Oskars Morozovs) un D. Čepauskaites "Pupas" (rež. Inta Kalniņa).

Ļoti labu radošo un māksliniecisko līmeni skatē atklāja Rēzeknes Tautas teātris, parādot Annas Rancānes lugas "Meklējiet sievieti" uzvedumu (rež. Māra Zaļaiskalns) un Jēkabpils Tautas teātris, piedāvājot A. Menčela lugas "Rudenīgais blūzs" (rež. Inta Ūbele) interpretāciju.

Trīs dažādi kolektīvi piedāvāja J. Kļavas lugas "Dāmas" uzvedumus. Atšķirīgus! Bet ne oriģinālus "tulkojumus". Tomēr "visatmosfēriskākais" bija Beļavas pagasta Ozolkalna amatierteātra "Spēlmaņi" (rež. Tatjana Ābeltiņa) piedāvājums. Saldus Tautas teātris (rež. Inese Legzdiņa) piedāvāja neitrālāku, atsvešinātāku skatījumu, bet Rīgas KTMC "Ritums" studijteātra "Aka" izrāde (rež. Ligita Smildziņa) drīzāk bija pārpratums, jo Latvijas amatierteātru skatē "Gada izrāde" nevajadzētu vērtēšanai piedāvāt amatierteātru studiju darbu, kurā jaunie interesenti atveido savam vecumam (jaunībai) neatbilstošas lomas.

Protams, ka plašāks vienas lugas izmantojums vairākos kolektīvos vienas sezonas laikā parāda un pierāda, ka laikmetīgas dramaturģijas piedāvājums vai katra konkrēta amatierteātra vadītāja spējas atrast atbilstošu un skatītājiem nepieciešamu materiālu

ir p r o b l ē m a. Jau daudzu gadu garumā. Tā atrisināšana lielā mērā tomēr ir pašu dažādo amatierteātru vadītāju rokās, radošajā garā un misijā!

Skates laikā pārliecinājos, ka ir amatierteātru ansambļi (daudzskaitlīgi), kuru vadītāji veic vērtīgu kultūrizglītojošu darbu, ja arī ne vienmēr konkrētais uzvedums izdodas vispilnīgākā līmenī. Tāds bija Liezēres amatierteātris “LiNaTe”, kurš gan iestudējot I. Indrānes lugu “Dzeguzīte gadus skaita” (rež. Dace Ādamsone) nebija pievērsis uzmanību tās “ideoloģiskajai aplamībai”, toties izrādes dalībnieki savus varoņus atveidoja ar patīkamu skatuvisku izjūtu. Ļoti iepriecināja Jaunlutriņu amatierteātris, kas parādīja stilistiski un žanriski atbilstošu detektīvu A. Ridleja “Spoku vilciens” (rež. Sandra Medne), kurā aktieri organiski un krāsaini iezīmēja katra tēla vietu konkrētā samezglojuma atrisināšanā. Radot atbilstošu atmosfēru, kas katrā izrādē ir ļoti būtiski.

Vēl vēlētos atzīmēt trīs izrādes.

Vispirms jau A. Eglīša “Kazanovas mētelis” uzvedumu Ādolfa Alunāna Jelgavas teātrī. Amatierteātru režijas meistare Lūcija Ņefedova apliecināja, ka, lietojot pavisam tradicionālas metodes, kas balstītas dramaturģiskā teksta un notikumu analīzē un visu jautājumu, nianšu un tēlu psiholoģisko motivāciju noskaidrošanā, iespējams radīt izrādi, kas visos komponentos emocionāli un psiholoģiski atbalsojas konkrētās izrādes skatītājos.

Ogres Jaunatnes teātris “Inspire” gudri, atraktīvi un jauneklīgi neierastā, bet organiski pielāgotā vidē radīja R. Kiplinga “Mauglis” (rež. Svetlana Bara) uzvedumu, kurā plašais gados jaunais ansamblis precīzi un mākslinieciski iedarbīgi atklāja zināmo stāstu.

Iepriecināja un pārliecināja VEF Kultūras pils ansamblis “Rīgas pantomīma” un izrāde “Viens no miljona” (rež. Andris Apinis). Vizuāli un muzikāli iespaidīgi. Visa aktieru ansambļa atdeve un tehniskā precizitāte, atrisinot žanram nepieciešamo kustību partitūru.

Manas atziņas par kopumā 30 redzētām izrādēm amatierteātru iestudējumu skatē “Gada izrāde 2020” ir tikai maza skice par to – ļoti plašo darbu, ko gada (pat vairāk nekā gada) laikā ir veikuši amatierteātri Latvijā. Un varam tikai būt gandarīti, ka daudziem šis ļoti sarežģītais gads ir bijis veiksmīgs. Un radošs tas būs arī turpmāk.